

6. cvičení z PSt — 23.3.–27.3.2026

Náhodné vektory

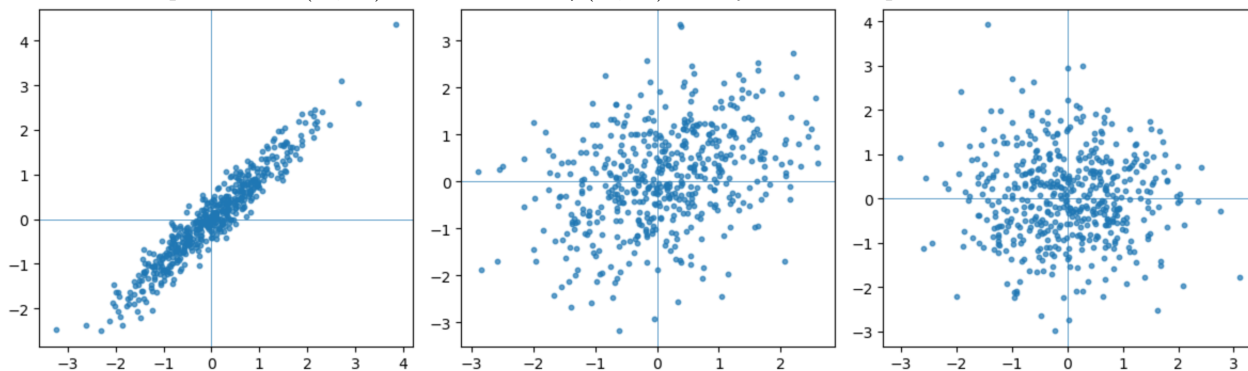
- $p_{X,Y}(x, y) := P(X = x \& Y = y)$
- $p_{X|Y}(x|y) := P(X = x | Y = y)$
- $p_X(x) = \sum_{y \in \text{Im } Y} p_{X,Y}(x, y)$

1. Na kostce padne číslo i s pravděpodobností p_i pro $i = 1, \dots, k$. Hodíme n -krát a označíme X_i počet hodů, kdy padlo i . (a) Najděte sdruženou pravděpodobnostní funkci pro n.v. $X_1, \dots, X_k$. (Bylo na přednášce!)
 (b) Jaké je marginální rozdělení, tj. rozdělení jednotlivých n.v. X_i ?
 (c) V téhle části je $k = 3$, $n = 10$, $p_1 = p_2 = p_3 = 1/3$. Určete $p_{X_1|X_3}(4|4)$.

Kovariance a korelace

- $\text{cov}(X, Y) \stackrel{\text{def}}{=} \mathbb{E}((X - \mathbb{E}(X))(Y - \mathbb{E}(Y))) \stackrel{\text{veta}}{=} \mathbb{E}(XY) - \mathbb{E}(X)\mathbb{E}(Y)$
- $\text{cov}(X, X) = \text{var}(X)$
- $\text{cov}(X, Y)$ je lineární v obou složkách, tj. např. $\text{cov}(X, a_1 Y_1 + a_2 Y_2) = a_1 \text{cov}(X, Y_1) + a_2 \text{cov}(X, Y_2)$

2. Nezávislé náhodné veličiny X, Y mají střední hodnotu 0 a rozptyl 1. Položíme $Z_0 = Y$, $Z_1 = X + 0.3Y$ a $Z_2 = 0.4X + Y$. Spočítejte $\text{cov}(X, Z_i)$ a také korelaci $\rho(X, Z_i)$. Který obrázek odpovídá kterému vzorci?

Distribuční funkce

Připomeňte si, že distribuční funkce F_X je definována vztahem

$$F_X(x) = P(X \leq x).$$

3. Pro n.v. X s distribuční funkcí F_X vyjádřete (a) $P(X \in (0, 1])$ (b) $P(X > 0)$ (c) * $P(X < 0)$
 (d) * $P(X \in [0, 1])$
4. Nechť X splňuje $P(X = x) = 0$ pro každé x . Vyjádřete pomocí F_X distribuční funkci náhodných veličin
 (a) $-X$. (b) $X^+ = \max(0, X)$, (c) $|X|$.

Exponenciální rozdělení

Říkáme, že X má exponenciální rozdělení, $X \sim \text{Exp}(\lambda)$, pokud

$$F_X(x) = 1 - e^{-\lambda x} \quad \text{pro } x \geq 0, \text{ jinak } 0.$$

Na přednášce si ukážeme, že $\mathbb{E}(X) = 1/\lambda$.

5. Střední doba života harddisku je 4 roky. Předpokládejme, že tato doba je popsána náhodnou veličinou s exponenciálním rozdělením. (To není realistický předpoklad, viz např. <https://www.backblaze.com/blog/how-long-do-disk-drives-last/>.)

- (a) Jaká je pravděpodobnost, že disk selže během prvních tří let?
- (b) Jaká je pravděpodobnost, že vydrží alespoň 10 let?
- (c) Po jaké době se rozbije 10 % disků?

6. Sledujeme noční oblohu a vyhlížíme meteory. Pro dnešní noc víme, že pravděpodobnost spatření meteoru během časového úseku dt je (pro malá dt) rovna $c \cdot dt$, situace v disjunktních časových intervalech považujeme za nezávislé. Jaká je pravděpodobnost, že během doby t nic neuvidíme? [Klidně předpokládejte, že t/dt je celé číslo. Taky zkuste napsat $dt = 1/n$ a vzpomenout si na limity z analýzy.]

Bonus

7. Necht' $X \sim \text{Bin}(m, p)$, $Y \sim \text{Bin}(n, p)$, veličiny jsou nezávislé. Napřed si ujasněte, že $X + Y$ má rozdělení $\text{Bin}(m+n, p)$ (kvůli „pohádce“ o významu binomického rozdělení). Pak to ověřte pomocí konvolučního vzorce a sečtení sumy.

K procvičení

8. Necht' F_X je dána předpisem $F_X(x) = x/3$ pro $x \in [0, 3]$, $F_X(x) = 0$ pro $x < 0$ a $F_X(x) = 1$ pro $x > 3$. Necht' $Y = 1/X$ a $Z = X^2$. Spočtete

- (a) $P(1 \leq X \leq 2)$
- (b) $P(X \leq Y)$
- (c) $P(X \leq Z)$
- (d) hustotní funkci f_X .
- (e) distribuční funkce F_Y a F_Z .

9. Plutonium-238 má poločas rozpadu 87.7 let. Jeho rozpad budeme modelovat pomocí exponenciálního rozdělení: pro každý atom budeme čas, za který se rozpadne, považovat za nezávislou náhodnou veličinu s rozdělením $\text{Exp}(\lambda)$.

- (a) Jaké je λ ?
- (b) Jaká je střední doba života atomu plutonia-238?
- (c) Po jaké době se rozpadne 90 % atomů?
- (d) Kolik procent atomů se rozpadne po 50 letech? (Některé kardiostimulátory používají plutonium-238 jako zdroj energie. https://en.wikipedia.org/wiki/Plutonium-238#Nuclear_powered_pacemakers)

10. Doba, za kterou uvidíme meteor, je exponenciálně rozdělená se střední hodnotou 1 (minuta).

- (a) Jaká je pravděpodobnost, že budeme muset čekat více než 5 minut?
- (b) Jaká je pravděpodobnost, že se dočkáme za nejvýše jednu minutu?
- (c) * Jaké je rozdělení času, kdy uvidíme druhý meteor? Třetí, ... (Předpokládáme, že jednotlivé meteory jsou navzájem nezávislé.)